Олександра Костенюк
(м. Чернівці)

Науковий керівник – к.ф.н., доц. Павлович Т.І.

ДИДАКТИЧНА ЦІННІСТЬ МЕТОДУ CASE STUDY У ФОРМУВАННІ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ

Анотація. *У статті обґрунтовано дидактичну цінність методу Case Study у формуванні англомовних навичок говоріння учнів середньої школи. Проаналізовано лінгводидактичні можливості ситуативного моделювання, цифрових інструментів та симуляцій. Визначено педагогічні умови активізації монологічного й діалогічного мовлення здобувачів освіти.*

Ключові слова: *метод Case Study, навички говоріння, комунікативна компетентність, інтерактивне навчання, середня школа.*

Abstract. Didactic value of the Case Study method in forming speaking skills. *The article aims to substantiate the didactic potential of the Case Study method in developing English speaking skills among middle school students and to identify the pedagogical conditions that support its implementation. The research adopts a theoretical and analytical design based on a review of pedagogical and methodological literature on communicative competence, case-based learning, adolescent development, and interactive foreign language teaching. The methodological framework incorporates analysis and synthesis, comparative analysis, and systematisation to examine the educational functions of case-based tasks and establish their relevance to speaking instruction.*

The analysis focuses on three dimensions: the contribution of case-based learning to oral communication, the pedagogical conditions required for effective classroom implementation, and the integration of digital tools into case-based activities. Particular attention is given to opportunities for prepared and spontaneous speech, collaborative problem-solving, argumentation, negotiation, and the expression of opinions in English. The study also considers the importance of age-appropriate tasks, supportive classroom interaction, differentiated

group roles, and the teacher's facilitating role in creating opportunities for meaningful communication.

Furthermore, the article examines the potential applications of Padlet, Canva, and Google Forms in brainstorming, organising information, presenting solutions, and supporting formative assessment. A set of assessment criteria addressing fluency, pronunciation, vocabulary, grammatical accuracy, content, and communicative interaction is discussed as a framework for evaluating students' oral performance.

The findings are based on the theoretical synthesis rather than experimental measurements. They indicate that the Case Study method offers a promising framework for integrating purposeful communication, critical thinking, collaboration, and intercultural awareness into English lessons. Further empirical research is needed to assess its effects on speaking proficiency and language anxiety.

Keywords: *Case Study method, speaking skills, communicative competence, interactive learning, secondary school.*

Постановка проблеми. Розбудова сучасної освітньої галузі в Україні та трансформація системи викладання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) орієнтовані на реалізацію компетентнісного та діяльнісного підходів. Законом України «Про повну загальну середню освіту» (2020), Державним стандартом базової середньої освіти (2020) та Законом України «Про застосування англійської мови в Україні» (2024) закріплено пріоритет вільного володіння випускниками шкіл англійською мовою як інструментом міжкультурної комунікації в глобалізованому просторі. Нова українська школа ставить перед педагогами завдання не просто навчити школярів граматичних правил чи сформувати пасивний лексичний запас, а виробити стійку здатність і готовність вживати іноземну мову як засіб розв'язання реальних комунікативних, академічних і соціальних завдань.

Водночас аналіз шкільної практики засвідчує наявність суттєвої проблеми: традиційна методика викладання переважно орієнтувалася на опрацювання писемної мови, заучування адаптованих текстів і виконанні репродуктивних граматичних вправ. Це зумовлювало дефіцит усномовленнєвої практики,

викликало у підлітків психологічний мовний бар›єр та високий рівень мовної тривожності перед можливими помилками. У цьому контексті особливої актуальності набуває пошук та впровадження інноваційних практико-орієнтованих технологій, спроможних перетворити процес вивчення англійської мови з вивчення абстрактної дисципліни на живий простір спілкування. Оптимальним лінгводидактичним інструментом для розв›язання цієї проблеми є метод Case Study (метод кейсів), дидактична цінність якого полягає у моделюванні автентичних проблемних ситуацій, створенні мотиваційного середовища та стимулюванні самостійної усномовленнєвої продукції учнів.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади формування іншомовної комунікативної компетентності досліджували провідні вітчизняні та зарубіжні науковці. Загальнометодичні засади навчання іноземних мов і структурні компоненти комунікативної компетентності висвітлено у працях О. Бігич, Н. Бориско, С. Ніколаєвої [2]. Розвивальний потенціал кейс-методу у формуванні ключових компетентностей здобувачів освіти ґрунтовно опрацьовано Т. Алєксєєнко [1]. Важливість практичної орієнтації освітнього процесу та розвитку усномовленнєвих умінь у говорінні підкреслюють В. Будянська та Г. Мариківська [3], М. Яковчук [7]. Особливості використання цифрових інструментів та онлайн-технологій у навчанні іноземної мови вивчала І. Іванюк [4]. Потенціал кейс-методу та ситуативного моделювання розкрито у розвідках І. Коновальчук [5]. Психолого-педагогічні особливості урахування вікових характеристик підлітків при впровадженні кейсів аналізував В. Кротенко [6]. У зарубіжному науковому дискурсі концептуальні засади кейс-навчання та активної мовленнєвої взаємодії представлено у працях M. A. Axmedova [8], M. D. Harari [9], T. Tran та D. Thai [10]. Разом із тим, незважаючи на наявні наукові розробки, потреба цілісної систематизації дидактичної цінності методу Case Study у контексті формування уснокомунікативних навичок учнів середньої школи в умовах Нової української школи залишається надзвичайно актуальною.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та систематизація дидактичної цінності методу Case Study у формуванні англомовних

навичок говоріння учнів середньої школи, а також визначення методичних умов, прийомів та цифрових інструментів, що забезпечують ефективність його практичної реалізації.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних методів навчання англійської мови, які забезпечували б активне залучення учнів до реальної комунікації та сприяли подоланню труднощів, пов'язаних із недостатньою мовленнєвою практикою, невпевненістю під час усного спілкування та обмеженими можливостями самостійного використання мовних засобів. Одним із перспективних підходів є метод Case Study, який передбачає аналіз проблемних ситуацій, обговорення можливих варіантів їх розв'язання, обґрунтування власних рішень і взаємодію учасників навчального процесу.

Методологічну основу дослідження становлять аналіз і синтез науково-методичної літератури, порівняння та узагальнення підходів до використання кейс-методу в навчанні іноземних мов, а також систематизація методичних прийомів розвитку навичок усного мовлення. Для визначення можливостей практичного застосування кейс-методу використано елементи педагогічного моделювання.

Виклад основного матеріалу. Метод Case Study (від латинського casus – заплутаний випадок та англійського case – портфель) являє собою інтерактивну педагогічну технологію, в основу якої покладено аналіз, обговорення та розв›язання конкретної практичної ситуації (кейсу), що містить певну дилему та вимагає від здобувачів освіти прийняття обґрунтованого рішення засобами іноземної мови [1, с. 3]. Дидактична сутність технології полягає у тому, що учні отримують єдиний інформаційний комплекс, який охоплює опис ситуації, контекстуальні дані, авторські коментарі, проблемні запитання та додатки (графіки, таблиці, візуальні матеріали).

Як підкреслює М. Яковчук, сила кейс-методу полягає у його практичності й реалістичності: опиняючись в умовах, наближених до реального життя, здобувачі освіти усвідомлюють, що іноземне мовлення стає безпосереднім інструментом розв'язання поставленої проблеми [7, с. 236]. Аналіз наукових джерел дозволяє виокремити такі ключові лінгводидактичні можливості кейс-методу у навчанні говоріння:

1. Практико-орієнтована мотивація: перетворення вивчення мови з абстрактного заучування правил на засіб дослідження цікавого життєвого випадку, що стимулює розвиток критичного мислення та м'яких навичок (soft skills) [1, с. 5].

2. Формування двох видів усного мовлення: створення умов як для підготовленого мовлення (попереднє вивчення фактів, підготовка повідомлення), так і для непідготовленого спонтанного мовлення (обговорення, відстоювання позиції, імпровізація) [3, с. 98].

3. Забезпечення комунікативної структури: під час аналізу кейсу учні опановують мовленнєві функції, необхідні для ведення конструктивного діалогу – прохання, уточнення, висловлення пропозиції, аргументація та спростування [8, с. 40].

4. Комплексний розвиток субкомпетенцій: кейс-метод інтегрує лінгвістичний (оперування активною лексикою), соціолінгвістичний (уживання мовленнєвого етикету), дискурсивний (побудова зв'язного тексту) та компенсаторний (використання перифразу при браку слів) складники [2, с. 216].

Ефективне формування уснокомунікативних умінь у 8 класі вимагає врахування вікових та психологічних закономірностей підліткового періоду. Як зазначає В. Кротенко, розробка навчального кейсу повинна суворо відповідати рівню мовної підготовки та віковим інтересам школярів [6, с. 96]. Провідною діяльністю підлітків є спілкування з однолітками, що створює сприятливий ґрунт для запровадження групових форм роботи. Проте висока сенситивність підлітків до зовнішнього оцінювання часто породжує мовну тривожність — страх припуститися помилки перед класом.

Кейс-метод ефективно долає цей бар›єр за рахунок перенесення акценту з індивідуального опитування на колективне розв›язання проблеми у малих групах по 5–6 осіб [1, с. 6]. Організація групової взаємодії створює атмосферу розкутості, позитивного емоційного клімату та прагнення до досягнення спільного успіху [8, с. 41]. У ході групової дискусії виникає ефект взаємопідтримки (peer-coaching), що дозволяє підліткам зосередитися на змісті висловлювання, а не на страху перед оцінкою.

Важливим психологічним механізмом виступає автоматизація

мовних дій. Загальноприйняті положення лінгводидактики вказують, що мовленнєві навички є автоматизованими інструментами, які здійснюються без постійного свідомого контролю [2, с. 217]. Багаторазове опрацювання лексико-граматичних одиниць у контексті кейсу вивільняє свідомість школяра від формальних операцій і дозволяє зосередитися на логіці та аргументованості висловлювання. Дослідження M. D. Harari підтверджують, що двоплановість навчання з опорою на емоційну сферу прискорює засвоєння нового матеріалу й знімає напругу [9, с. 162].

Залежно від дидактичної мети, у навчанні англійської мови застосовують різноманітні модифікації кейс-завдань. І. Коновальчук пропонує таку типологію кейс-вправ для активізації говоріння: розробка бізнес-плану (наприклад, відкриття кафе чи створення проєкту), ситуаційно-рольові ігри (моделювання купівлі-продажу), врегулювання суперечки (обговорення екологічних проблем міста) та культурологічні сюжети (презентація традицій своєї країни на міжнародному фестивалі) [5, с. 119].

Яскравим прикладом реалізації міжкультурного кейсу є робота над темою «Traditional UK Clothes» (підручник «Prepare 8», с. 18). Учням пропонується ситуація розробки візуального стенду традиційного вбрання для Лондонського фестивалю. Специфіка виконання охоплює використання методів симуляції, де вчитель може вводити додаткові ускладнення (наприклад, обмеження часу чи зміну вимог замовника). Ефективними прийомами реалізації симуляцій за І. Іванюк є використання «мовних банків» (language banks) з корисними кліше аргументації (In my opinion..., Personally, I think..., I agree because...), запис усної мови для подальшого аналізу та контроль участі за принципом «рівної черги» [4, с. 147].

Цифрова трансформація освіти дозволяє суттєво розширити дидактичний потенціал кейс-методу. Залучення мультимедійних сервісів забезпечує інтерактивний супровід усіх етапів роботи над кейсом [4, с. 146]:

- платформа Padlet: використовується як віртуальна дошка для колективного мозкового штурму, фіксації ідей та систематизації лексичних одиниць;
- онлайн-сервіс Canva: забезпечує створення яскравих концепт-

постерів та візуальних презентацій під час підготовки захисту рішень кейсу;

- платформа Google Forms: застосовується для проведення вхідного анкетування, експрес-діагностики засвоєння лексики та підсумкової саморефлексії учнів [4, с. 147].

Успішність реалізації кейс-методу вимагає трансформації традиційної ролі вчителя: від авторитарного ретранслятора знань до фасилітатора, коуча та мовного консультанта [1, с. 7]. Педагогічний супровід охоплює три послідовні етапи: 1) підготовчий (добір автентичного матеріалу, розробка карт-завдань); 2) процесуальний (інструктаж, розподіл ролей у мікрогрупах – Cultural Ethnographer, Fashion Stylist, Group Speaker, мовний моніторинг без переривання висловлювання); 3) аналітичний (організація презентації, проведення рефлексії та підбиття підсумків).

Оцінювання результатів кейс-навчання здійснюється на основі сучасних нормативних вимог МОН України за групою результатів ГР4 (Говоріння). Комплексний підхід передбачає формувальне оцінювання за такими критеріями (від 0 до 2 балів за кожну позицію):

1. Плавність та спонтанність мовлення (Fluency): здатність без надмірних пауз висловлювати думки у режимі English-only mode [10, с. 48].

2. Вимова та інтонація (Pronunciation): дотримання нормативного наголосу, ритміко-інтонаційної виразності та відсутність фонетичних завад.

3. Лексична грамотність (Vocabulary): доречне вживання тематичного лексичного мінімуму та соціокультурних термінів.

4. Граматична правильність (Grammar): коректність синтаксичної побудови висловлювань та вживання мовленнєвих кліше.

5. Змістовність і аргументованість (Content): глибина розв›язання проблеми кейсу та спроможність вести дискусію [7, с. 238].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок.

Проведене дослідження доводить високу дидактичну цінність методу Case Study як інтерактивної практико-орієнтованої технології, що трансформує процес навчання говоріння з

механічного виконання вправ у активну комунікативну діяльність із розв'язання проблемних ситуацій. З'ясовано, що залучення підлітків до розв'язання кейсів у малих групах суттєво мінімізує мовну тривожність, створює психологічно безпечне середовище, сприяє автоматизації мовних навичок та забезпечує зростання показників плавності (Fluency) і точності (Accuracy) мовлення. Обґрунтовано, що синергія кейс-методу та цифрових інструментів (Padlet, Canva, Google Forms) розширює інформаційно-освітній простір уроку, підвищує навчальну мотивацію та сприяє розвитку міжкультурної комунікативної компетентності здобувачів освіти.

Перспективи подальших розвідок полягають у розробці диференційованих сайт-кейсів та розширенні методичного комплексу проблемних завдань для старшої школи з урахуванням профільного навчання.

Список використаної літератури

1. Алєксєєнко Т. Розвивальний потенціал case study у формуванні ключових компетентностей здобувачів освіти. Педагогічні науки. 2022. Вип. 29. С. 1–8.
2. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : навч. посіб. / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ. Ленвіт. 2013. 590 с.
3. Будянська В. А., Мариківська Г. А. Розвиток навичок говоріння на заняттях з мови як умова формування мовленнєвої компетентності. Теорія і педагогіка професійної освіти. 2025. № 80. Т. 1. С. 97–104.
4. Іванюк І. Використання онлайн-інструментів у процесі навчання іноземної мови. Матеріали конф. «Сучасні методики навчання іноземних мов». Переяслав. 2022. С. 146–147.
5. Коновальчук І. М. Потенціал кейс-методу та методу ситуативного моделювання у формуванні комунікативної компетентності. Вісник науки та освіти. 2025. № 12 (42). С. 117–120.
6. Кротенко В. І. Використання кейс-методу у освітньому процесі. Педагогіка формування творчої особистості. 2021. № 75. Т. 2. С. 96–99.
7. Яковчук М. Навчання іншомовного монологічного мовлення учнів 7–9 класів з використанням компетентнісно орієнтованих

технологій. Український педагогічний журнал. 2023. № 3. С. 235–241.
8. Axmedova M. A. Case Study Approach in Teaching English as a Foreign Language (EFL). European Journal of Pedagogical Initiatives. 2024. Vol. 2. No. 10. P. 39–42.
9. Harari M. D. To Be On Stage Means To Be Alive: Theatre Work as a Promoter of Mental Resilience. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2015. Vol. 209. P. 161–166.
10. Tran T., Thai D. Vietnamese EFL Instructors' Perceptions of Case-Based Learning in a Communication Course. European Journal of Applied Linguistics Studies. 2023. Vol. 6 (1). P. 45–58.

References

1. Alieksieienko, T. (2022). Rozvyvalnyi potentsial case study u formuvanni kliuchovykh kompetentnostei zdobuvachiv osvity [Developmental potential of case study in the formation of key competencies of higher education students]. Pedahohichni nauky. 29. 1–8. [in Ukrainian].
2. Bihych, O. B., Borysko, N. F., & Boretska, H. E. (2013). Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka [Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice] (S. Yu. Nikolaieva, Ed.). Kyiv. Lenvit. [in Ukrainian].
3. Budianska, V. A., & Marykivska, H. A. (2025). Rozvytok navychok hovoriinnia na zaniattiakh z movy yak umova formuvannia movlennevoi kompetentnosti [Development of speaking skills in language classes as a condition for the formation of speech competence]. Teoriia i pedahohika profesiinoi osvity. 80(1), 97–104. [in Ukrainian].
4. Ivaniuk, I. (2022). Vykorystannia onlain-instrumientiv u protsesi navchannia inozemnoi movy [Using online tools in the process of teaching a foreign language]. Modern methods of teaching foreign languages conference proceedings, Pereiaslav, 146–147. [in Ukrainian].
5. Konovalchuk, I. M. (2025). Potentsial keis-metodu ta metodu sytuatyvnoho modeliuvannia [Potential of the case method and situational modeling method]. Visnyk nauky ta osvity, 12(42), 117–120. [in Ukrainian].
6. Krotenko, V. I. (2021). Vykorystannia keis-metodu u osvitnomu

protsesi [Using the case method in the educational process]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti, 75(2), 96–99. [in Ukrainian].
7. Yakovchuk, M. (2023). Navchannia inshomovnoho monolohichnoho movlennia uchniv 7–9 klasiv [Teaching foreign language monologue speech to 7th-9th grade students]. Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal, 3, 235–241. [in Ukrainian].
8. Axmedova, M. A. (2024). Case Study Approach in Teaching English as a Foreign Language (EFL). European Journal of Pedagogical Initiatives, 2(10), 39–42.
9. Harari, M. D. (2015). To Be On Stage Means To Be Alive: Theatre Work as a Promoter of Mental Resilience. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 209, 161–166.
10. Tran, T., & Thai, D. (2023). Vietnamese EFL Instructors' Perceptions of Case-Based Learning in a Communication Course. European Journal of Applied Linguistics Studies, 6(1), 45–58.